

HANDIKAPPOLITISKT PROGRAM

för
Gnosjö kommun

GNOSJÖ
K O M M U N

Innehållsförteckning

Målet	2
FN:s standardregler	2
Allmänna utgångspunkter för handikappolitiken	4
Lagstiftning	4
FN:s 22 standardregler	5
Regel 1 Ökad medvetenhet	5
Regel 2 Medicinsk vård och behandling	5
Regel 3 Rehabilitering	5
Regel 4 Stöd och service	6
Regel 5 Tillgänglighet	6
Regel 6 Utbildning	7
Regel 7 Arbete	7
Regel 8) Ekonomisk och social trygghet	7
Regel 9 Familjeliv och personlig integritet	8
Regel 10 Kultur	8
Regel 11 Rekreation och idrott	8
Regel 12 Religion	8
Regel 13 Kunskap och forskning	8
Regel 14 Policy och planering	9
Regel 15 Lagstiftning	9
Regel 16 Ekonomisk politik	9
Regel 17 Samordning	9
Regel 18 Handikapporganisationer	9
Regel 19 Personalutbildning	10
Regel 20 Nationell granskning och utvärdering av handikappprogram	10
Regel 21 Tekniskt och ekonomiskt samarbete	10
Regel 22 Internationellt samarbete	10

Målet

Är att programmet skall öka medvetenheten och stimulera intresset för handikappfrågor i hela kommunen, att kommunens ambitionsnivå skall höjas genom att angelägna åtgärder lyfts fram och att handikappaspekterna skall vara en naturlig del i alla nämnders och förvaltningars arbete.

FN:s standardregler

FN:s standardregler om delaktighet och jämlikhet för människor med funktionsnedsättningar antogs av generalförsamlingen 1993. Sverige var pådrivande för att ta fram dessa regler som är rekommendationer om en miniminivå på handikappområdet. Sverige har liksom de flesta av världens länder förbundit sig att förverkliga reglernas intentioner och innehåll såväl på central som lokal nivå.

I standardreglerna definierar man funktionsnedsättning och handikapp så här:

Begreppet **funktionsnedsättning** innefattar ett stort antal olika funktionshinder i befolkningsgrupper överallt i världen. Människor kan ha funktionsnedsättningar på grund av fysiska eller intellektuella skador eller sjukdomar, syn- eller hörselskador eller –sjukdomar, medicinska tillstånd eller mentalsjukdomar. Sådana skador, tillstånd eller sjukdomar kan vara av bestående eller övergående natur.

Handikapp avser förlust eller begränsning av möjligheterna att delta i samhällslivet på samma sätt som andra. "Handikapp" beskriver mötet mellan människor med funktionsnedsättningar och omgivningen. Syftet är att fästa uppmärksamheten på brister i miljön och inom olika samhällsområden, exempelvis brister i information, kommunikation och utbildning som hindrar människor med funktionsnedsättningar från att delta på lika villkor.

Standardreglerna innehåller tydliga principiella ståndpunkter när det gäller rättigheter, möjligheter och ansvar och ger konkreta förslag om hur ett tillgängligt samhälle kan skapas. De är indelade i tre huvudområden:

I. Förutsättningar för delaktighet på lika villkor:	Ökad medvetenhet
Medicinsk vård och behandling
Rehabilitering
Stöd och service
II. Huvudområden:	Tillgänglighet
Utbildning
Arbete
Ekonomisk och social trygghet
Familjeliv och personlig integritet
Kultur
Rekreation och idrott
Religion
III. Genomförande:	Lagstiftning
Ekonomisk politik
Samordning
Handikapporganisationer
Personalutbildning
Nationell granskning och utvärdering

Tekniskt och ekonomiskt samarbete
Internationellt samarbete

Standardreglerna är ett moraliskt och politiskt åtagande som medlemsstaterna tar på sig även om de inte är juridiskt bindande. De stämmer väl med den svenska handikappolitiken och vi har en särskild myndighet –Handikappombudsmannen - vars uppgift är att bevaka frågor som rör rättigheter och intressen för personer med funktionsnedsättningar.

Reglerna är, som ovan nämnts, utformade för nationerna men skall förverkligas även på den lokala nivån. I vårt program utgår vi från standarreglernas formuleringar men med anvisningar till insatser på den kommunala nivån. Den kommunala nivån kan ibland utgöras av det geografiska området och ibland av det organisatoriska området.

Allmänna utgångspunkter för handikappolitiken

Ett samhälle för alla måste lösa tillgänglighetsfrågorna innan det kan ge medborgarna lika möjligheter till ett fullvärdigt liv.

Handikapp är de negativa följder som uppstår i relationen mellan en individ med funktionsnedsättning och omgivningen med dess krav på viss funktionsförmåga. Genom anpassning av miljön och samhällets utformning kan funktionshindret begränsas.

Kostnader som uppkommer för att göra samhällsmiljö och serviceutbud tillgängliga för handikappade ska ses som en del av kostnaderna för miljö och utbud och därmed också finansieras på samma sätt som verksamheterna i övrigt.

Anpassningsåtgärder för att göra samhället tillgängligt för alla har en intäktssida. Det är kostnadseffektivt att i samband med nybyggnation eller ombyggnation vidta åtgärder för ökad tillgänglighet och handikappanpassning. Därmed undviks kostsamma anpassningsåtgärder som senare kanske tvingas fram.

Åtgärder för ökad tillgänglighet handlar även om attraktivitet. Attraktivitet innebär t ex att människor lockas att bosätta sig i kommunen, ta del av och del i samhällsaktiviteter, knyta och behålla kundkontakter m m.

Sverige har förbundit sig att tillämpa FN:s standardregler, Agenda 22.

Kommunala beslut påverkar i allt högre grad vardagslivet för personer med funktionsnedsättning. Handikappolitik är mer än att utforma individuell service för personer med funktionsnedsättning. Handikappolitik är en del av all kommunal verksamhet.

Ovanstående har varit utgångspunkter för kommunstyrelsen att, på förslag från kommunala handikapprådet, besluta om att ett handikappolitiskt program för Gnosjö kommun skall utarbetas.

Lagstiftning

Frågor om tillgänglighet tas upp i plan- och bygglagen; PBL, socialtjänstlagen; SoL, Hälso och sjukvårdslagen; HSL, lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade; LSS samt skollagen.

De bärande principerna i dessa lagar är att samhället genom olika åtgärder ska verka för att människor med funktionshinder ska kunna leva ett fullvärdigt liv i gemenskap med andra. Den funktionshindrades rätt till stöd och service är garanterad bl a genom möjligheten rättslig prövning av viss lagstiftning i förvaltningsdomstol, SoL och LSS.

FN:s 22 standardregler

Regel 1 Ökad medvetenhet

Samhället ska öka medvetenheten om människor med funktionsnedsättning, om deras rättigheter, behov och möjligheter och om vad de kan bidra med.

Gnosjö kommun ska:

- Integrera handikappkunskap i undervisningen på alla stadier inom utbildningsväsendet.
- Ta initiativ till och vara pådrivande i aktiviteter som syftar till att förbättra bemötandet samt öka kunskapen och förståelsen för personer med funktionshinder och deras levnadsvillkor.
- Uppdra åt kommunens nämnder och styrelser att minst en gång per år gå igenom det handikappolitiska programmet och stämma av vilka åtgärder som vidtagits med stöd av programmet samt vad som återstår att göra. Vid behov skall erforderliga medel äskas i budget.
- Även rekommendera kommunrevisionen att regelbundet följa upp det handikappolitiska programmet.

Regel 2 Medicinsk vård och behandling

Syftar till att förebygga och behandla skador och sjukdomar bl a genom utbildning av personal. Tillgång för funktionshindrade till behandling som behövs för att behålla eller förbättra funktionsförmåga skall finnas.

Regel 3 Rehabilitering

Habilitering och rehabilitering ska utvecklas och erbjudas för att funktionshindrade ska kunna uppnå och behålla största möjliga funktionsförmåga och oberoende.

Gnosjö kommun skall:

- Se till att de habiliterande och rehabiliterande insatserna i verksamheten prioriteras. Detta kan gälla införande av fler stödjande hjälpmedel i funktionshindrades boende, arbete, utbildning och fritid.
- Ta initiativ i syfte att fördjupa samverkan mellan kommunen och landstinget, framförallt när det gäller uppföljning av medicinsk rehabilitering i den enskildes hemsituation.
- Förbättra samverkan med handikapporganisationerna så att deras kunskaper tas tillvara.

Regel 4 Stöd och service

Utvecklingen av och tillgång till stöd och service ska garanteras så att funktionshindrade kan bli mer oberoende i det dagliga livet och utöva sina rättigheter. Det är härvid viktigt att ta tillvara de möjligheter som den tekniska utvecklingen erbjuder. Personlig assistans bör utformas så att människor med funktionsnedsättning som utnyttjar den har ett avgörande inflytande över hur den sköts.

I Gnosjö kommun skall:

- Socialnämnden och skolstyrelsen ansvara för att funktionshindrades behov tas upp särskilt i verksamhets- och utvecklingsplaner. Planerna bör bli redovisa vad som krävs för att kunna tillhandahålla personal med rätt kompetens.
- Socialnämnden och skolstyrelsen bedriva uppsökande verksamhet så att alla som kan vara berättigade till insatser enligt LSS eller enligt SoL får information om rättigheter och tillgång till kommunal service.
- Serviceinsatserna utgå från den enskildes individuella behov. Behovsbedömning och planering präglas av lyhördhet och förståelse.
- Den enskilde ges möjligheter till inflytande över serviceinsatserna.
- Socialnämnden stödja anhöriga bli genom möjligheter till avlösning, dagverksamhet och korttidsvistelse.
- Habilitering och rehabilitering erbjudas efter behov och oberoende av ålder.

Regel 5 Tillgänglighet

Oavsett vilka eller hur stora funktionshinder människor har, skall:

- a) handlingsprogram som gör den fysiska miljön tillgänglig finnas.
- b) tillgänglig information och möjlighet till kommunikation erbjudas.

Detta innebär bli att regler och riktlinjer utvecklas beträffande tillgänglighet till bostäder och andra byggnader, kollektiv-transporter och andra kommunikationsmedel, gator och andra miljöer utomhus. I dessa sammanhang bör handikapporganisationerna engageras redan på planeringsstadiet. En grundläggande förutsättning är att berörda myndigheter och övriga ansvariga håller sig ajour med den tekniska utvecklingen.

I Gnosjö kommun skall:

- Kommunstyrelsen skall tillsammans med miljö- och byggnämnden i planarbetet tillse att den yttre miljön såsom gator, gång- och cykelvägar, gångbanor samt fastighetsbestånd utformas så att funktionshindrade själva kan förflytta sig och orientera sig utan hinder och svårigheter.
- Respektive huvudman ansvara för årliga besiktningar och upprättande av åtgärdsplaner.
- Kultur- och fritidsnämnden genomföra åtgärder som tillgodoser behovet av tillgänglighet till bibliotek och fritidsanläggningar.
- Kommunen tillsammans med handeln och näringsidkare verka för bättre tillgänglighet.

- Kommunen verka för att byggnader utformas så att funktionshindrade får ett godtagbart skydd mot brand och andra olyckor. Särskilda behov av hjälpmedel för att upptäcka brand, larma och släcka skall uppmärksammas.

Regel 6 Utbildning

Principen om lika möjligheter till utbildning på grundskole- gymnasie- och högskolenivå bör gälla för personer med funktionsnedsättning.

I Gnosjö kommun skall:

- Skolstyrelsen organisera verksamheten så att alla förskolebarn och elever kan erbjudas likvärdig utbildning utifrån vars och ens förutsättningar. Detta kan bl a innebära stöd av speciallärare och elevassistenter.
- Skolstyrelsen ansvara för att funktionshindrade barn och elever får tillgång till de specifika hjälpmedel som krävs utifrån den enskildes behov.
- Skolstyrelsen ansvara för att personal som arbetar med funktionshindrade utbildas i syfte att få god kunskap och förståelse för de funktionshindrade samt ett värdigt bemötande av dem.
- Skollokalernas utformning inte utgöra hinder för att tillgodose den enskildes utbildningsbehov. I samband med om- och nybyggnation skall alla skolor på sikt göras tillgängliga för funktionshindrade. Detta ska planeras och genomföras med stöd i tillgänglighetsbesiktningar.

Regel 7 Arbete

Rätten till arbete är en mänsklig rättighet som måste tillerkännas alla människor. Målet bör alltid vara att människor med funktionsnedsättning skall få arbete på den öppna arbetsmarknaden. Detta innebär att förutsättningar måste skapas inom arbetslivet så att rätten till arbete blir en realitet även för människor med funktionsnedsättning. Samhället bör vidare agera för bättre arbetsmiljöer, så att skador eller sjukdomar som kan leda till funktionsnedsättningar förhindras och så att anställda som har fått arbetsskador kan rehabiliteras.

Regel 8 Ekonomisk och social trygghet

Människor med funktionsnedsättning ska på samma sätt som andra ha rätt till social trygghet och tillräckliga inkomster. System för social trygghet bör innehålla åtgärder som bidrar till att människor med funktionsnedsättning får möjlighet att själva tjäna sitt uppehälle. Dessa system bör innehålla utbildning och aktiva insatser i syfte att funktionshindrade ska kunna erhålla arbete.

Gnosjö kommun skall:

- I samarbete med arbetsförmedlingen och övriga berörda instanser aktivt verka för att funktionshindrade ska kunna erhålla arbete. Detta innebär bl a att kommunens egna arbetsplatser görs tillgängliga och att arbetstekniska hjälpmedel anskaffas efter individuella behov.
- Tillsammans med olika aktörer på arbetsmarknaden analysera orsakerna till funktionshindrades arbetslöshet och arbeta för att ta fram alternativa stödformer så att betydligt fler kan beredas arbete som man kan försörja sig på. Härvid måste attitydpåverkan ske hos arbetsgivare så att funktionshindrade känner sig accepterade

och välkomna i arbetslivet.

- I samverkan med i första hand arbetsförmedling och försäkringskassa utarbeta mål och handlingsplaner så att funktionshindrade får en rejäl möjlighet att försörja sig genom avlönat arbete. Detta förutsätter en utvecklad samverkan mellan arbetslivet och myndigheter där den enskildes individuella förutsättningar får styra insatsen.

Regel 9 Familjeliv och personlig integritet

Människor med funktionsnedsättning ska ha möjligheter att leva familjeliv och inte diskrimineras när det gäller sexuella relationer, äktenskap och föräldraskap.

Gnosjö kommun skall:

- Erbjuder stöd till funktionshindrade i deras familjeliv.

Regel 10 Kultur

Människor med funktionshinder bör beredas möjlighet att använda sin kreativitet och sina konstnärliga och intellektuella färdigheter samt att delta i kulturlivet på lika villkor.

Gnosjö kommun skall:

- Tillse att tillgängligheten till kulturutbud förbättras.

Regel 11 Rekreation och idrott

Åtgärder bör vidtas för att anläggningar för rekreation och idrott görs tillgängliga för människor med funktionsnedsättning. Myndigheter och frivilligorganisationer bör underlätta för människor med funktionsnedsättning att delta i idrott.

Gnosjö kommun skall

- Göra fritidsanläggningar tillgängliga för alla.
- Tillse att stödande åtgärder ges till föreningslivet så att aktiviteter kan ge funktionshindrade en meningsfull fritid och delaktighet i föreningars verksamheter.

Regel 12 Religion

Åtgärder bör vidtas som syftar till att skapa jämlika möjligheter för människor med funktionshinder att utöva sin religion.

Regel 13 Kunskap och forskning

Samhället har det yttersta ansvaret för att kunskap om levnadsvillkoren för människor med funktionsnedsättning samlas in och sprids och också för att stöd ges till forskning på alla områden, inklusive det som är till hinder i deras liv.

Gnosjö kommun skall:

- Bevaka det kunskapsutbud och den information beträffande olika funktionshinder som ges lokalt, regionalt och på nationell nivå. Detta skall kopplas till verksamhetsutveckling och personalutbildning.

Regel 14 Policy och planering

I samhällsplaneringen skall handikappaspekterna beaktas i alla relevanta sammanhang.

Gnosjö kommun skall:

- I arbete med översiktsplan särskilt ta upp ett avsnitt om handikapp och tillgänglighet och betona vikten av målmedvetna framtidssatsningar inom detta område. Kommunala Handikapprådet är remissorgan i dessa sammanhang.

Regel 15 Lagstiftning

Samhället har ansvaret för att det skapas en rättslig grund för åtgärder som leder till delaktighet och jämlikhet för människor med funktionsnedsättning.

Regel 16 Ekonomisk politik

Samhället bör ta med handikappfrågor i det reguljära budgetarbetet på alla nivåer. Ekonomiska åtgärder bör övervägas för att stimulera och stödja möjligheter för människor med funktionsnedsättning att delta på lika villkor i samhället.

Gnosjö kommun skall:

- Uppdra åt nämnder och styrelser att årligen i sin budget redovisa åtgärder som vidtas med stöd av det handikappolitiska programmet.

Regel 17 Samordning

Samordningskommittéer eller liknande organ bör inrättas, som säkerställer att handikappfrågor samordnas.

Gnosjö kommun skall

- Tillse att arbetet i Kommunala handikapprådet utvecklas bl a genom att förvaltningarnas kontaktpersoner i handikappfrågor regelmässigt redovisar aktuella frågor inom respektive ansvarsområde.

Regel 18 Handikapporganisationer

Handikapporganisationers rätt att representera människor med funktionshinder bör erkännas på alla nivåer. Organisationernas rådgivande roll bör erkännas när det gäller prioritering, planering och beslutsfattande.

I Gnosjö kommun skall:

- Styrelser och nämnder skall tillsammans med Kommunala Handikapprådet ta fram lämpliga samverkansformer i syfte att öka funktionshindrades möjligheter till inflytande inom olika samhällsområden.

Regel 19 Personalutbildning

Det bör finnas lämplig utbildning för all personal som deltar i planering och genomförande av program och service för människor med funktionsnedsättning. Utbildningar bör utvecklas i samarbete med handikapporganisationerna.

I Gnosjö kommun skall:

- Styrelser och nämnder särskilt uppmärksamma behovet av kunskap om funktionshinder i utbildning för såväl personal som beslutsfattare. Ett första steg är genomgång av FN:s standardregler och kommunens handikappolitiska program.
- I personalutbildningen uppmärksammas funktionshindrades särskilda behov av skydd mot bränder och andra olyckor samt vikten av ett värdigt bemötande av de funktionshindrade.

Regel 20 Nationell granskning och utvärdering av handikappprogram

En metod för utvärdering av olika program på handikappområdet bör tas med redan när program planeras.

I Gnosjö kommun skall:

- Kommunrevisionen rekommenderas att regelbundet granska det handikappolitiska programmet och tillstålla kommunfullmäktige de synpunkter som granskningen föranleder.
- Kommunens styrelser och nämnder bör en gång per mandatperiod i samråd med Kommunala Handikapprådet, sammanställa och utvärdera vidtagna åtgärder inom handikappområdet. Det är särskilt viktigt att beakta de åtgärder som är av kommunövergripande karaktär och där ingen specifik kommunal nämnd är satt som ansvarig i det handikappolitiska programmet.

Regel 21 Tekniskt och ekonomiskt samarbete

I planeringen och utvärderingen av tekniskt och ekonomiskt samarbete bör man särskilt uppmärksamma konsekvenserna av sådant samarbete för människor med funktionshinder.

Gnosjö kommun skall:

- Underlätta spridning av ekonomiska och tekniska erfarenheter kring funktionsnedsättning genom kommuninvånare som avser verka i utvecklingsländer.

Regel 22 Internationellt samarbete

Samhället skall i det internationella samarbetet uppmärksamma delaktighet och jämlikhet för människor med funktionsnedsättning.

Gnosjö kommun skall:

- I sitt utbyte med vänorter redovisa och utbyta erfarenheter kring samhällets tillgänglighet för funktionshindrade.